

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Secundus In Octo Libros Physicorum Aristotelis

Crespin, François

Bruxellæ, 1652

Dubium I. An causæ creatæ aliquid vere efficiant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95369)

cie, vel solo numero distinctæ, possunt eandem specie potentiam ponere, ut patet in potentia viviva muris & felis. Ex his

Colliges multò minùs actiones specificari à subjectis.

RESOLUTIO III.

LXVII. **D**ico 3° Potentiæ, actiones & cætera entia specificatione formali specificantur à specieitate, sive primâ intentione formalitate illis esse aptû prædicari de multis cõpletè ut tota essentia universalis: unde illa sunt ejusdè speciei formalis, quæ in tali prædicabili de illis convenire possunt; diversæ, quæ convenire non possunt.

LXVIII. Probatur, quia sicut ante dictam intentionem non datur species formalis, ita nec distinctio specifica formalis, ac per consequens nec specificatio formalis; & hinc est, quòd esse *predicatum genericum, specificum*, &c. sint denominationes extrinsecæ, ergo, &c.

LXIX. Confirmatur refutatione aliarum sententiarum. Sed

LXX. Quæres quænam illa sint, quæ in tali prædicabili convenire possunt; hoc opus hic labor est; pro responsione tamen, sit

RESOLUTIO IV.

LXXI. **D**ico 4°, potentiæ, actiones & cætera entia specificatione fundamentali specificantur à communi sensu Philosophorum.

LXXII. Probatur, quia ut sic non specificantur à principiis, neque à terminis, neque à subjectis, ut fusè probatum est; neque quoad nos ab intrinsicis suis; quia nos latent, siquidem nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu; rerum verò intrinsecæ ad sensum non patent; deinde, cum res omnes sint formalissimè *hoc* intrinsecè sine ulla prorsus convenientia formali, nulla daretur species, aut aliud quodvis universale fundamentaliter, ac per consequens nec specificatio fundamentalis, quod omnes negant, quandoquidem omnes admittant formalem; sed tantùm daretur individuum fundamentaliter, & omnia essent fundamentaliter summè diversa, ut consideranti patebit, utpote *hoc* & *hoc* indivisibiliter intrinsecè, ergo, &c.

LXXIII. Subsumo, sed aliud non suppetit, quàm communis sensus à quo specificatione fundamen-

tali specificentur, maximè cum hæc specificatio fundamentalis debeat esse extrinsecæ, ut patet, ergo, &c.

LXXIV. Dices, communis ille sensus debet habere suum fundamentum, quod melius dicitur esse specificatio fundamentalis, quàm communis Philosophorum sensus, ergo, &c. Probatur antecedens pro 1^a parte; quia alioqui esset temerarius & irrationalis: probatur item pro 2^a parte; quia multa sunt entia, ad quæ non se extendit communis sensus, quæ tamen sunt specie, vel solo numero, distincta, ergo, &c.

LXXV. Respondeo distinguendo antecedens pro 1^a parte; sensus debet habere suum fundamentum apparenter verum, concedo antecedens, & hoc sufficit, ut moveat intellectum ad specificationem formalem; firmum & certum nego antecedens; nam sensus percipit Petrum & Joannem ut minus inter se differentes intrinsecè, quàm Petrus & equus, inter se intrinsecè differant, quod omnino falsum est in sententia negantium præcisiones objectivas, pro quo vide Log. T. 1°. Disp. 2. quòd verò fundamentum sensus communis nò sit firmum & certum, satis constat; dicit enim argentum & stannum, as & ferrum, &c. esse specie diversa ob diversitatem accidentium; ignem & aquam ob diversitatem effectuum; visionem & auditionem ob diversitatem objectorum, & sic de aliis, quæ dicuntur specie distincta propter quamdam proportionem & affinitatem ad hæc; quæ omnia quoad distinctionem specificam sunt fallibilia, ut vidimus, & nimis varia ut sint fundamentalis specificatio, maximè cum hæc debeat esse extrinsecæ.

LXXVI. Adde tamen, me facillè concessurum actiones specie mutari mutato principio, termino, aut subjecto specie diverso, duobus aliunde suppositis: 1°, quòd secundum se dicant, ut actiones, respectum essentialem ad illa: 2°, quòd illa specie distinguantur; quæ videntur authores omnes supponere; sed supponunt quod hic quæritur, ut consideranti patebit; & supponendo, cum faciant communem in eo sensum, Resolutionem hanc 4^{am} omnino confirmant; vel assignent rationem suæ suppositionis; quia hic contendimus, nullam ab eis assignari posse contra dicentem omnia, utpote indivisibilissimè *hoc* & *hoc* ante intellectum, esse ante intellectum summè diversa. Vide Logic. Disp. cit.

DISPUTATIO SEXTA

De causa Efficiente Creatæ.

DVBIVM I.

an causa creatæ aliquid verè efficiat.

RESOLUTIO.

I. **D**ico contra Petrum Aliacensem in 4um Dist. 1^a. Quæst. 1^a. art. 1°. cui videntur favere Gabriël ibidem art. 3°. & Avicenna lib. 1°. suæ sufficientiæ cap. 10. Ragul. Disp. 16. cap. 16. causæ secundæ aliquid verè efficiunt.

II. Probatur 1°, ex Scripturâ Geneseos 1°, *Germinet terra herbam viventem*, & infra, *Producat terra a-*

nimam viventem; Lucæ 21°. *Arbores cum producant jam ex se fructum*. Ex Tridentino Sessione 6ª Canone 4°, quod expresse definit, *Quòd respectu actuum supernaturalium habeamus nos activè, & non merè passivè, tanquam inanime instrumentam*. Quod omnino certum est, quia alioqui homines non mererentur, nec peccarent, ut patet, sed Deus, quod nullus dixerit. Undè patet non frustrâ causam creatam operari, sed secundum exigentiam potentiæ operativæ, quam habet, ut etiam ratione statim probabitur.

III. Probatur 2° ratione, animalia motu fatigantur; nec est ratio, cur Deus creaturis esse concesserit, & non operari; imò sicut illis concessit esse, quidni

quidni & operari; unde hæc conclusio non indiget longiori probatione, ergo, &c.

iv. Nec dicas, Deum omnes effectus ad exigentiam causarum secundarum sufficienter præsentium producere; quia, licet sit satis ad id potens, conformius tamen scripturis & rationibus allatis, adstruitur causarum secundarum activitas, quàm talis exigentia; quamquam fortè evidenti ratione contrarium probari non possit.

v. Confirmatur; quia alioqui tanta organorum diversitas in viventibus, instrumentorum in non viventibus, &c. esset omnino superflua, quod non admittitur, ergo, &c.

D V B I V M II.

Quodnam sit immediatum Principium quo substantia.

vi. **P**lures sunt de hac controversia sententiæ: 1^a est Aresii 1°. de generat. quæst. 10^a. omnes substantias, quæ producuntur de novo, à solo Deo immediatè produci: 2ª est Ochami, Durandi & Nominalium: item Arriagæ, Hurtadi, Oviedi, Poncii & Scotistarum, substantias à solis substantiis, sinè influxu accidentium in illas, produci, si præsentibus; si verò absentes, ut in generatione plantarum ex femine, animalium ex ovis extra uterum matris, produci à solo Deo immediatè: 3ª Thomistarum omnium, quos sequuntur, Fonseca, Vasquez, Periera, Rubius in commentariis Compluti excusis anno 1613. & Averfa, produci immediatè à solis accidentibus: 4^a, quæ & nostra, substantias produci à substantiis simul & accidentibus, ita Suarez in Metaph. Conimb. & plures alii. Sed ante Resolutionem

vii. Suppono hinc causam, sive principium, rectè dividi in principium quod, id est, quod denominatur causare, & principium quo, ut principium quod opponitur, quomodo dupliciter accipi potest, 1° pro principiatione, sive causalitate, actione, &c. quomodo communiter accipitur: 2° pro eo, quod est, vel agit vices instrumenti causæ, sive principii quod, sive pro eo, à quo immediatè procedit actio, & hoc modo hinc à nobis sumitur. His præmissis, sit

R E S O L U T I O I.

viii. **D**ico 1°, omnes substantiæ, quæ de novo producuntur, non producuntur à solo Deo immediatè, ut principio quo, sive Deus solus non est ratio formalis, & principium à quo egreditur actio productiva omnis substantiæ. Est contra primam sententiam.

ix. Probat, quia debet, quantum fieri secundum rectam rationem potest, assignari causa principalis creata cujuslibet effectus creati; sed, secundum rectam rationem, plurimarum substantiarum (ut infra patebit) assignari potest causa principalis creata, ergo, &c. probatur major, quia alioqui vix defendi posset creaturas aliquid verè efficere, cum substantia non videatur magis proportionata ad producendum accidens, quàm substantiam sibi similem, aut quàm accidens ad producendum accidens sibi simile aut dissimile; sed hoc est ferè hæreticum, ut patet ex dubio præcedenti, ergo, &c.

x. Confirmatur, datur causa materialis & formalis substantialis creata; ergo & substantialis creata efficiens, ubi secundum rectam rationem nihil

impedit, ergo, &c. consequentia probatur; quia, ut infra patebit, hic nihil impedit.

R E S O L U T I O II.

xi. **D**ico 2°, substantiæ sublunares non producuntur à solis accidentibus immediatè ut principiis quo. Est contra 3^{am} sententiam.

xii. Probat, quia (ut patet ex Resolutione prima) debet quantum fieri potest secundum rectam rationem, assignari causa principalis creata cujuslibet effectus creati; sed si substantiæ sublunares producerentur à solis accidentibus immediatè ut principiis quo, assignari non posset, ergo, &c. Probat minor; quia, vel illa deberet esse illud accidens, quod solum substantiam sublunarem produceret immediatè ut principium quo; vel substantia cujus illud accidens esset virtus, & causa instrumentalis; sed neutrum dici potest, ergo, &c.

xiii. Probat nonnulli minorem pro prima parte 1°, quia alioqui imperfectius posset producere perfectius, unde ex perfectione effectuum malè colligerent omnes Philosophi perfectionem causarum. Sed hæc probatio apertè rejicitur; nam Philosophi dici possunt colligere perfectionem causarum, non ex perfectione majori causarum, quàm effectuum; sed ex perfectione majori suorum effectuum super effectus aliarum causarum; colligerent v. g. ex activitate Dei, Deum esse omnium entium perfectissimum, quia plures & perfectiores effectus posset producere, quàm ceteræ causæ singulatim possent.

xiv. Probat 2°, PP. Hurtadus, Arriaga, Comptonus, & Regentes Perusini Ordinis Minorum conventualium Physicæ Disp. 7^a. Quæst. 6^a. art. 2°. *Nemo dat quod non habet*, causa debet virtute continere effectum, id est, vel formaliter, sive in simili perfectione; aliàs in effectu esset conceptibilis aliqua formalitas, ad quam non esset virtus in causa, sive, quæ esset super virtutem causæ: vel eminenter, id est in majori perfectione. Sed etiam hæc probatio rejicitur, quia licet imperfectius non habeat, aut contineat perfectius, formaliter vel eminenter continet tamen virtualiter (ut contendunt adversarii) qui modus (inquit) est realiter distinctus à modo continendi formaliter & eminenter: ut vel ex eo, quod calor partialiter producat ignem substantiam, patet; unde si calor produceret ignem, in igne non reluceret aliqua perfectio, quæ in calore virtualiter non contineatur; licet in eo aliqua reluceat, quæ nec formaliter, nec eminenter in calore contineatur.

xv. Probat 3°, alii, quia alioqui non apparet, cur atomus montem aureum, musca elephantem, &c. producere non possit; totum enim quod obistere potest, est, quod effectus esset perfectior sita causâ. Sed similiter hæc probatio rejicitur; nam sicut quodlibet perfectius non potest efficienter producere quodlibet imperfectius, ut homo ovum gallinaceum, gallina aurum, plumbum, ferrum, &c. ita nec quodlibet imperfectius, potest producere quodlibet perfectius. Quare aliter

xvi. Probat minor pro prima parte: 1°, à definitione causæ principalis communiter receptæ: 2°, quia alioqui, vel ignis (& sic de aliis) in ratione causæ causantis active, sive à qua egrediatur actio, non esset perfectior calore; quia in ratione causæ perfectior dicitur propter effectum perfectiorem; si ve-